

FOTOLÄRAREN SOM ÅTERVÄNDE

"Mina elever ska bli världsbäst"

VÄGEN TILL RESULTAT

Våga gå utanför boxen

UTBLICK LÄRLINGSPLATS
SJÄLVKLART I TYSKLAND

AKTUELLT SFI-ELEVER
PÅ PRAKTIK I SKOLAN

PÅ PLATS NYA GREPP
GJORDE ÅBYSKOLAN
POPULÄR IGEN

Jurist med hjärta

*Madeleine Marjasin
är skoljuristen som
brinner för sina frågor*

Ledare

RESULTAT ÖVER FÖRVÄNTAN

Haninges skolor är på väg framåt och uppåt. Grundskolan har på senare år passerat 92 kommuner i betygsresultat. Även gymnasieelevernas betyg har förbättrats. Och vi har en stark förmåga att kompensera för elevernas sociala bakgrund.

I årskurs 9 hade vi förra läsåret en andel nyanlända som uppgick till 6 procent. Många har låg utbildningsnivå. Trots det ökade de genomsnittliga betygen med 5 meritpoäng. I år har 9 procent av niorna botten i Sverige mindre än tre år. Ändå ökar höstterminens betyg.

Samtidigt visar de nationella provresultatena att vi ligger nära och i vissa fall överträffar riksgenomsnittet.

VI HAR VISSERLIGEN ökat från en låg nivå. Å andra sidan har betygen tidigare legat i paritet med Haningebornas utbildningsnivå. Dagens resultat visar att vi kan bryta mot de socioekonomiska förutsättningarna. Förmågan att kompensera placerar Haninge bland den främre tredjedelen av Sveriges kommuner.

Vad ligger bakom de förbättrade resultaten? Det är naturligtvis den undervisning lärarna i Haninge ger sina elever. Det handlar om engagemang och positiv förväntan på att eleverna kan lyckas.

Men det handlar också om mer än individuella lärarprestationer. Det handlar om vilka diskussioner vi har tillsammans, hur

vi samarbetar och hur vi bestämmer oss för en gemensam färdriktning. När vi drar åt samma håll blir vår gemensamma kraft starkare, vilket i sin tur underlättar för alla enskilda medarbetare. Det blir också lättare för eleverna att orientera sig om skolan som organisation har en tydlig inriktning.

DET ÄR FRAMFÖR ALLT tre områden som vi fokuserat på under längre tid och som ger resultat.

- Rätt undervisning. Om eleverna ska lära sig krävs att de får den undervisning de har rätt till. Om de får olika undervisning i olika klassrum kommer resultaten helt naturligt att variera.

- Uppföljning av elevernas kunskapsutveckling – från starten och genom hela skolgången. Vi har under en lång rad år byggt upp ett system för uppföljning av elevernas kunskaper. Det synliggör lärandet och förbättrar möjligheterna att tidigt vidta åtgärder.

- "Synvändan". Elever kommer till skolan med olika förutsättningar. Men när de väl är i skolan beror det på oss vad vi gör av dessa förutsättningar. Vi tar det ansvaret. Vårt resultat visar att det är möjligt att överträffa förväntningar.

Mats Öhlin, förvaltningschef

Fredrika ♥ Fredrik = sant

De nya skollokalerna för gymnasieskolan Fredrik kommer att stå klara i höst. Byggnaden uppförs vid Fredrika Bremerskolan och de båda skolorna binds samman med en övertäckt gångbro. När det nya huset tas i bruk kan elever röra sig fritt mellan byggnaderna. På sikt är det troligt att en del av personalen kommer att tjänstgöra inom båda verksamheterna.

Utbildningsförvaltningen ska utreda hur ledning och inre organisation vid Fredrika Bremergymnasiet ska utformas för att skapa tydlighet i ansvar och befogenheter, samt hur gemensamma resurser ska samutnyttjas. I dag fungerar Fredrik och Fredrika Bremerskolan som två separata skolor med separat ledning och inre organisation.

Nyheter inom fritids

Den 1 januari gick ansvaret för fritidsverksamheten för elever 10–13 år över från kultur- och fritidsnämnden till grund- och förskolenämnden. I vår köper utbildningsförvaltningen tjänsten från kultur- och fritidsförvaltningen. Samtidigt görs en genomlysning av innehållet i tjänsten och en kravbeskrivning tas fram så att utbildningsförvaltningen kan följa upp och kvalitetssäkra verksamheten. Det visar även vad det skulle innebära om föreningslivet eller utbildningsförvaltningen själva utförde verksamheten. Allt detta bildar underlag för hur verksamheten utförs från och med i höst.

Inblick Haninge nr 1, 2016

AKTUELLT SFI-studenter praktiserar i skolan **4–5**

TEMA Den långa vägen mot bättre elevresultat **10–15**

PÅ PLATS Så ökade Åbyskolans popularitet **18–19**

NÅGRA TIMMAR MED Stephan Lundgren **8–9**

PORTRÄTTET Skoljuristen Madeleine Marjasin **16–17**

UTBLICK Tyska skolor samverkar med näringslivet **20**

REDAKTIONEN: ANSVARIG UTGIVARE: Mats Öhlin **KONTAKTPERSON:** Margaretha Picano-Bergenholtz, margaretha.picano@haninge.se
PRODUKTION: Baluba Branded Content
www.balubabrandedcontent.se

Samarbete med universitetet

FREDRIKA BREMER HAR

som en av sju gymnasieskolor i länet valts ut att bli övningskola för lärarstudenter. Det är ett gott betyg och ger stora möjligheter till utveckling för både lärare och elever.

TEXT **KARIN CEDRONIUS**
FOTO **ANDERS BACKLUND**

—**DET ÄR VÄLDIGT** roligt att vi blivit utvalda av Stockholms universitet. Jag ser det som en kvittens på att vår skola håller hög kvalitet och har stor bredd i sitt utbud. Nu ser jag fram emot ett gott samarbete med universitetet och deras lärare, säger Fredrika Bremergymnasiets rektor Robert Aspfors.

Som övningskola blir Fredrika Bremer starkt knuten till Stockholms universitet. Förutom en ökad mängd lärarstudenter som gör praktik på Fredrika Bremergymnasiet kommer skolan att ingå i gemensamma forskningsprojekt tillsammans med universitetets lärare och forskare.

– Det påverkar hela skolan på ett positivt sätt. Vi kommer att kunna ta del av den senaste forskningen inom lärande och didaktik och vi kommer att ha

NU BLIR Fredrika Bremergymnasiet övningskola för lärarstudenter.

personal från universitetet på plats i Fredrika Bremergymnasiet. Det är utvecklande för både våra lärare och våra elever, säger Peteris Smitmanis, gymnasiechef.

PROJEKTET MED ÖVNINGS-

SKOLOR startade på försök av Stockholms universitet våren 2012 på uppdrag av utbildningsdepartementet. Syftet var att höja kvaliteten på lärarutbildningen. Fokus var på att stärka den verksamhetsförlagda

delen av lärarutbildningen (VFU) i utvalda förskolor och skolor för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för lärarstudenter under praktiken. Projektet visade sig

lyckat och har nu utvidgats till att omfatta 23 skolor och förskolor i länet.

Fredrika Bremergymnasiet har redan tidigare satsat på handledarutbildning för flera av skolans lärare. När skolan nu blir övningskola ökar behovet av handledare och fler lärare kommer att få möjlighet att handleda studenter.

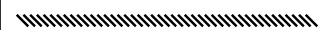
– Det ger kompetensutveckling för vår lärarkår, vilket alltid är positivt. Visst ställer det även vissa krav att vara handledare, i form av ansvar, planering och organisering, men samtidigt överväger vinsterna i form av nya utmaningar och utveckling, säger Robert Aspfors.

HAN SER YTTRELLIGARE en fördel med att bli övningskola, nämligen ökade chanser att rekrytera duktiga lärare.

– Det är en stor fördel att vi

kan visa upp oss för så många lärarstudenter. Då kan vi handplocka de allra bästa när de är klara med sin utbildning. Dessutom blir vi ännu mer attraktiva som arbetsgivare när vi kan erbjuda ett utvecklande samarbete med universitetet och deras forskare.

ÖVNINGSKOLA

Projektet med övningskolor är en försöksverksamhet med det övergripande målet att höja kvaliteten i lärarutbildningarnas verksamhetsförlagda utbildning samt att bidra till skolutveckling och öka kompetensen i de särskilt utvalda skolorna. Detta görs genom ett närmare samarbete mellan universitet och skola, i syfte att stärka studenternas professionsutveckling.

(Källa: www.su.se)

Robert Aspfors,
rektor Fredrika
Bremergymnasiet

SFI-elever resurs i klassrummet

ATT LÄRA SIG genom att lära ut. Det har blivit ett sätt att bredda SFI-undervisningen i Hanninge. Genom att komma ut i klassrum som elevstödjare snabbar SFI-elever på sin egen utbildning och ökar självkänslan.

TEXT **MAGNUS HAGSTRÖM** FOTO **ANNA RUT FRIDHOLM**

—**MAN SER ATT** ni är en resurs, ni har förkunskaper. Att ha en praktikant kan vara en belastning, men ni vet vad det handlar om, säger Olga Carlberg, förstelärare vid CentrumVux.

Hon är entusiastisk över systemet där vissa elever som går SFI-utbildning samtidigt fungerar som elevstödjare i andra skolor, såväl i förskolan som i grundskolan och gymnasieskolan. Ett projekt som kan genomföras tack vare att Hanninge kommun har en vuxenutbildning med stor bredd i egen regi.

NÄR VI BESÖKER CentrumVux är sex elever ute som elevstödjare och ytterligare två på väg ut. Man började kontakta skolor i augusti 2015 för att höra om eleverna kunde få praktisera. Skolorna blev efterhand alltmer intresserade.

Rula Murad från Syrien och Gessica Pezzano från Italien är två av de SFI-elever som hjälper till samtidigt som de förbättrar sina egna språkkunskaper. Båda har blivit en

tillgång i klassrummet och har ambitionen att i framtiden jobba som lärare i Sverige. Gessica undervisade barn i åldern 6–11 år i Italien. Hon har varit i Sverige ett par år och är klar med sin SFI-utbildning.

Nu satsar hon på att skaffa lärarbehörighet i förskolan och lågstadiet.
– Jag saknar att vara lärare. Jag har aldrig haft något annat jobb!

Att komma ut i en klass och känna sig behövd

är ett viktigt steg för Gessica. I ämnen som biologi och matematik är det mycket fackspråk och hon måste komplettera sin italienska lärarutbildning. Men att vara i en klass bekräftar ändå att den pedagogiska grunden finns där.

– Jag har varit med på svensk- och matematiklektioner och kände mig som en lärare igen. **När man får en kram och frågan "När kommer du tillbaka till oss?" ökar självkänslan.**

Rula kom från Syrien för åtta månader sedan och började som många andra att lära sig svenska helt från noll. Men hon

RULA MURAD från Syrien är en av de SFI-elever som praktiserar som elevstödjare.

hade fördel av studievana då hon tidigare studerade vid universitet i Syrien. Dessutom kan hon lite engelska och franska.

– Jag fick börja från början med uttalet av A, B, C och enkla fraser som "Vad heter du?", "Hur mår du?". Lärarna pratade inte så fort, men de pratade svenska. Jag har även tittat mycket på Barnkanalen på tv för att lära mig.

Nu har hon kommit så långt i sin språkutveckling att hon kan vara med som elevstödjare i klassrum.

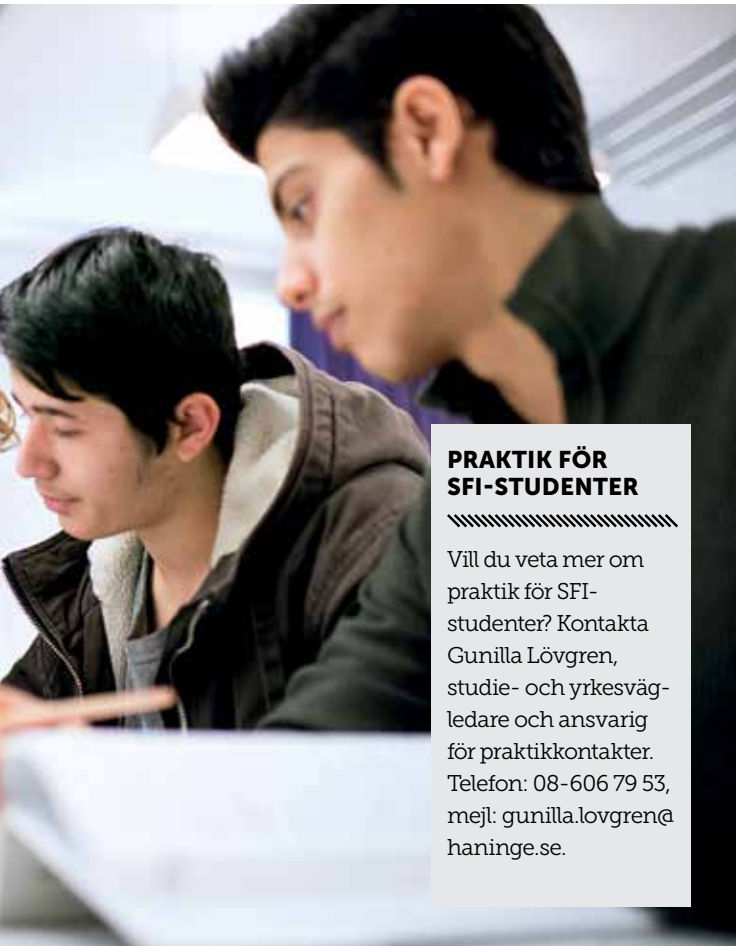
– Jag talar arabiska med några elever som behöver hjälp, men jag hjälper inte bara de arabisktalande. För mig är det ett jättebra sätt att lära mig svenska.

LIKSOM GESSICA framhåller Rula vilken kick det är att vara i ett klassrum och känna att man bidrar med sin kunskap och sin person.

– När eleverna säger: "Kan du bli lärare här?" känns det bra.

Är det skillnad på det svenska

Klassrummet

PRAKTIK FÖR SFI-STUDENTER

Vill du veta mer om praktik för SFI-studenter? Kontakta Gunilla Lövgren, studie- och yrkesvägledare och ansvarig för praktikkontakter. Telefon: 08-606 79 53, mejl: gunilla.lovgren@haninge.se.

skolsystemet jämfört med hur det är i era hemländer?

–Det är stor skillnad.

I Syrien är det mycket läxor men mindre jobb i skolan. Man slutar redan runt halv två och det finns ingen skollunch. Eleverna förväntas göra mycket av skolarbetet hemma, säger Rula.

Gessica ser stor pedagogisk

skillnad i synen på eleverna i Sverige jämfört med i Italien.

–Här har barnen medinflytande. Även sexåringar får säga vad de tänker och tycker, man lyssnar på dem.

–Jag tycker att lärarna i Sverige jobbar mycket för att eleverna ska förstå. Man pratar om historien och

eleverna får lära sig mycket om andra kulturer, säger Rula.

Gessica Pezzano,
SFI-elev

Kort & gott

Statsrådsbesök hos CentrumVux

I december fick CentrumVux besök av Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning. Hon kom för att lära sig mer om CentrumVux verksamhet, där elever läser svenska för invandrare samtidigt som de praktiserar på en arbetsplats inom skolan.

Ministern träffade elever på SFI och samtalade kring hur de trivs och vad de tycker om sin praktiktid. Hon träffade också lärare på CentrumVux för att höra hur det går att samverka med andra myndigheter och om det finns behov av att förbättra och tänka nytt.

– Jag är imponerad av den här lösningen. På det här sättet kan eleverna använda sin kompetens på rätt sätt, öva på svenska, få vara i den miljö där de i framtiden ska jobba och samtidigt vara ett extra stöd i klassrummet. Det är bra både för den enskilde och för samhället, säger Helene Hellmark Knutsson.

ateljerista ansvarar hon för att bygga upp samarbetet mellan Kremima återbruks- och utbildningscenter och de företag som skänker material dit. Dessutom ansvarar hon för de utbildningar och workshops som Kremima håller för förskolepersonal samt arbetar med certifiering av Kremima till att bli ett Remidacenter.

Maria Pellebäck,
ateljerista

– Jag blir lite av en spindel i nätet där jag driver alla de här processerna framåt, tillsammans med mina duktiga medarbetare. Det ska bli väldigt roligt och jag ser fram emot att utveckla Kremima till ett fullskaligt Remidacenter, ett av väldigt få i landet, säger Maria Pellebäck.

Kommunal förskola i Vega

I höstas invigdes Gunnebo förskola i Vega, den första kommunala förskolan i den nya stadsdelen. Förskolan har sex avdelningar med plats för cirka 114 barn och 20 medarbetare som leder det pedagogiska arbetet med inriktning Reggio Emilia. Skolan har två ateljéer där barnen får arbeta experimenterande med kreativ konstruktion och måleri för att få använda sina förmågor. Verksamheten bygger på delaktighet bland barn, pedagoger och föräldrar under demokratiska former.

Ny central ateljerista

Haninges förskolor har fått en ny central ateljerista. Maria Pellebäck, som började den 15 januari, kommer tidigare från en roll som förskolechef och ateljerista i Haga Gudö förskoleenhet. Hon har stark förankring i Reggio-pedagogiken och ett stort intresse för estetik och lärande. Som central

Närvaroteamet ger eleven en röst

NU HAR NÄRVAROTEAMET varit i gång i drygt ett halvår. Verksamheten har gått över all förväntan. Elever med noll närvaro har kommit tillbaka och lyckats få betyg i många ämnen. Men framför allt har både elever och föräldrar stärkts av hjälpen de fått.

TEXT EVA-LOTTA SIGURDH

FÖR NÅGOT ÅR SEDAN kom Alva hem från skolan med slokande axlar, full av ångest. Om hon ens kom i väg till skolan, för hennes närvaro var precis som måendet mycket dålig.

–Det går inte att beskriva den oro och sorg man känner varje gång ens barn inte kommer i väg till skolan för att hon mår dåligt, berättar Alvas mamma Lena Pettersson.

Men i dag är det annorlunda, tack vare Närvaroteamet. För Alva, som nu går i årskurs åtta, började problemen redan på mellanstadiet. Efter flera års problematisk skolfrånvaro, med endast knappa och tillfälliga insatser för att komma till rätta med problemen, fick Alva äntligen den hjälp som krävdes.

–Genom hennes mentor fick vi först kontakt med skolpsykologen, som börjat arbeta med Närvaroteamet. Sedan teamet utökades har vi haft en pedagog som kontaktperson i stället. Båda har varit vår livlina till skolan.

Alva träffar pedagogen en gång i veckan. Däremellan har de tät kontakt på mejl och sms, liksom även Lena och pedagogen.

–Vi har framför allt fått hjälp att kommunicera Alvas behov till skolan och fått dem att anpassa sig efter hennes behov. Det är otroligt värdefullt.

NÅGRA EXEMPEL på anpassningar, som alla utgår från Alvas egna upplevelser av vad hon behöver, är att hon får göra muntliga redovisningar individuellt och arbeta på egen hand i ett ämne där hon aldrig kom in i gruppen. Och så får hon sitta längst bak i klassrummet på lektionerna.

–Det var ju en jätteenkel lösning egentligen, men något som Alva själv aldrig hade vågat fråga läraren om, säger Lena.

Styrkan med närvaroteamet, förutom själva insatserna,

är att det ger röst åt eleven gentemot skolpersonalen, menar Lena.

–Det underlättar enormt att ha en professionell länk, som en pedagog eller psykolog, som för ens talan. Både för eleven, men även för mig som förälder. Det tar emot att "kräva" hjälp och anpassningar av lärarna, eftersom det är lätt att känna sig dum och pinsam när man inte kan få sin unge att klara av saker.

En annan styrka med teamet, tycker hon, är att de testar olika metoder, om och om igen tills de ger resultat och att alla åtgärder verkligen följs upp.

Närvaroteamet har varit i gång i drygt ett halvår nu och även personalen är nöjd.

–Verksamheten har gått över all förväntan, konstaterar pedagogen Susanna Riccardi och skolpsy-

kologen Susanne Bergström. Flera elever med noll närvaro har kommit tillbaka till skolan utifrån sina förutsättningar och därtill lyckats få betyg i många ämnen.

En av förklaringarna till framgången är att de lyckats använda de olika styrkorna och kompetenserna som finns representerade i teamet på ett bra sätt.

Susanne Bergström,
skolpsykolog

FÖR MÅNGA ELEVER med problematisk skolfrånvaro har Närvaroteamet blivit en livlina och en tånk till skolan.

–Men allra mest avgörande är att vi har byggt upp ett ömsesidigt förtroende, dels mellan familjerna och teamet, dels med skolorna, betonar de. Finns inte förtroendet vågar inte eleverna uttrycka sina behov. Då försvinner ju själva poängen med vårt arbete, som är att alltid utgå från eleven.

HITTILLS HAR TEAMET fått in cirka 70 ärenden och de arbetar aktivt med ungefär hälften. Men det ökar ständigt. Varje vecka

kommer två, tre nya elever in, så behovet är stort, bekräftar Susanne Bergström.

–Men vi tar inte emot alla ärenden. Om eleven till exempel är i skolan men inte går på lektionerna är det kanske elevhälsosteamet som behöver hitta rätt insatser först.

Närvaroteamets uppdrag omfattar alltså

elever med så kallad problematisk skolfrånvaro, det vill säga extremt hög frånvaro, för det mesta kopplat till psykiska och sociala svårigheter.

Susanna Riccardi,
pedagog

MEN ÄVEN OM både Lena och hennes dotter, och många andra familjer, är nöjda med insatserna återstår en hel del att göra. Vissa ärenden är mycket komplexa

och det finns organisatoriska hinder att fundera över. Dessutom behöver rutinerna kring flera skolors närvarokontroll förbättras, eftersom det ibland dröjer alldeles för lång tid innan problematisk frånvaro upptäcks och föräldrarna kontaktas.

–En sak är vi dock helt överens om. Det är att alla elever vi mött vill gå i skolan. Det gäller bara att hitta rätt anpassningar för att återgången ska bli möjlig, sammanfattar Susanne och Susanna.

NÄRVAROTEAMET

- Närvaroteamet har initierats av utbildningsförvaltningen i Haninge för att komma till rätta med problemet med skolpliktiga elever som av olika skäl inte kommer till skolan.
- Teamet är en stödfunktion till skolan och består av en sammanhållande enhetschef, två pedagoger, två skolpsykologer och en familjebehandlare från socialtjänsten.

TILLBAKA PÅ BROTTSPLATSEN

EN GÅNG I TIDEN gick Stephan Lundgren själv på Fredrika Bremergymnasiet. 20 år senare blev han värvad som lärare. En lyckad rekrytering, skulle det visa sig, då flera av hans elever antagits till några av världens mest prestigefyllda fotoskolor.

TEXT EVA-LOTTA SIGURDH FOTO ANNA RUT FRIDHOLM

09.45

STEPHAN LUNDGREN

ÅLDER: 50 år.

GÖR: Foto- och medieproduktionslärare.

HOPPAS PÅ I VÅR: Hinna bli klar med huset.

09.45

Det är fredag morgon och ute biter vinterkylan. Men eleverna på programmet estetik och media, årskurs ett, har trotsat kylan. De sitter nu tätt, tätt tillsammans i det trånga klassrummet och väntar på att dagens fotolektion ska börja.

–Det är så roligt, man lär sig jättemycket här! säger Katherine, 16 år, glatt.

Med ett batteri av repetitionsfrågor och genomgång om ljussättning väcks snart den morgontrötta skaran till liv. Klassrummet sjuder av aktivitet. Det gäller att ha huvudet på skaft för att hänga med, samtidigt som stämningen är hjärtlig, nästan familjär.

10.15

–Har ni haft mjukstart hela veckan? Nu är det slut på det, welcome to hell! skämtar Stephan innan det är dags att gå igenom förmiddagens uppgift.

10.15

Med hjälp av en lampa och

10.30

blixtljus ska eleverna gruppvis göra en porträttfotografering som bygger på så många varianter av ljussättningar som möjligt.

–Det här är en tävling, glöm inte det. Snyggaste ljuset vinner, påminner Stephan innan grupperna sprids ut i angränsande fotostudior för att rigga och förbereda.

Tanken är att eleverna ska göra allt själva, men Stephan

kallas än hit, än dit för att hjälpa och stötta.

–Vi är nog lite ofokuserade och flamsiga, erkänner Adam och David i ena "killgruppen". Men roligt är det!

10.30

Trots den påtagliga oredan på sina håll är Stephan inte särskilt bekymrad.

–Det är alltid rörigt i ettan, men framåt sportlovet brukar

11.00

säger han storslaget innan det blir dags för återsamling i klassrummet.

11:45

Närvaron prickas av och dagens uppgift utvärderas. Till allas glädje utlovar Stephan studioarbete ända fram till sportlovet, fast från och med nu enskilt.

–Så ni som har åkt snål-skjuts i dag, nu är det dags att skärpa till sig, varnar han med kärleksfull skärpa i rösterna innan klassen reser sig för att springa i väg på lunch.

Helgen närmar sig och för Stephans del hägrar mer arbete, fast nu som fotograf.

–Jag gör en del redaktionella uppdrag vid sidan av sko-

”JAG TÄNKTE BARA PAUSA FRÅN FOTOGRAFYRKET ETT ÅR, MEN BLEV KVAR PÅ SKOLAN. DET HÄR ÄR VÄRLDENS ROLIGASTE JOBB!”

det sätta sig, konstaterar han lugnt och erfaren när vi en stund senare lyckas dra oss undan för att prata om lärarrollen.

–Jag ser mig som en blandning av reservpappa, storebror och lärare. Jag älskar verkligen mina elever och tror på allas inneboende förmåga. Jag tror att de känner det och det gör att det fungerar så bra. De vet att de lär sig för sin egen skull, därför kan jag också ställa höga krav.

11:00

Grupperna är i gång och

Stephan går runt och inspekterar. Bakgrundsfonder har byggts och utrustningar riggats. I en grupp plåtas det redan ihärdigt, medan det i en annan råder fortsatt turbulens.

–Men oj, har ni satt kameran på lampstativet, inte bra, utbrister Stephan innan han snabbt monterar av och därefter visar hur ljusmätaren fungerar.

Snart kommer även denna grupp i gång och modellen för dagen ler tålmodigt medan kompisarna fotar honom i olika ljus.

–Det är det här jag brin-

11:45

ner för, att göra mina elever till världens bästa fotografer, säger Stephan.

Han är en god bit på väg. Just nu går fyra av hans elever på prestigefyllda fotoskolan Raffles College of Design i Australien och flera av hans tidigare elever har antagits till såväl Sorbonne som erkända Fotoskolan i Stockholm.

–Jag är galet duktig på det jag gör, men jag vill att mina elever ska bli ännu bättre,

lan. Dels för att jag ska kunna berätta för eleverna, dels för min egen fortbildning. Det går inte att undervisa i ett sådant här ämne, där det händer så mycket, om man själv inte hänger med.

Men han har inga planer på att gå tillbaka till fotografyrket igen.

–Nej, ända sedan jag började här på skolan för snart 20 år sedan har jag varit fast. Jag har världens roligaste jobb! 📸

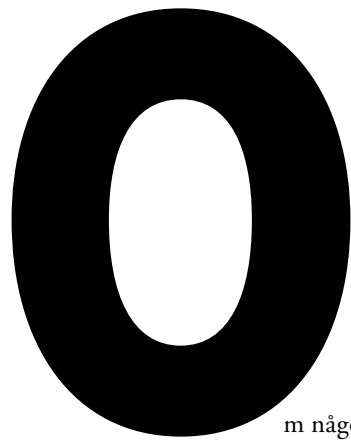
459

460

MICHAEL STRÖMBERG
KRAMAR om en av
sina elever i 9C. "Mitt
arbete kräver mycket
men eleverna ger
också oerhört mycket
bekräftelse tillbaka."

RELATIONER MED RESULTAT

I HANINGE SKÖRDAR man nu frukten av ett långsiktigt arbete med resultaten i fokus. Engagerade lärare som bryr sig om eleverna samt kunskapskontroller, även bland de yngsta, ligger bakom framgångarna. **TEXT DAN HÅFSTRÖM FOTO KRISTINA SAHLÉN**

A large, bold, black letter 'O' is centered on the page. It is a simple, sans-serif font with a thick stroke.

Om någon minut kommer klass 9C att storma in i klassrummet. Micael Strömberg, som kallar sig ordningspolis, ställer bänkar och stolarna i helt raka rader.

– Jag vill att så lite som möjligt ska störa. Här inne är det kunskap som gäller, säger han.

På whiteboarden breder Europa ut sig. Det är tidigt 1940-tal och Hitler ska just inleda Operation Barbarossa. Efter en sista check av projektorn släpper Micael in eleverna, som knappt hinner sätta sig innan historielektionen är i gång. 15-åringarna sugs snart in i den mörka tid som Micael beskriver. Det han pratar om är både spännande och skrämmande och det finns kopplingar till vad som sker i vår egen tid. Dessutom finns starka kopplingar mellan lektionen och elevernas avgångsbetyg som de ska söka in på gymnasiet med. Flera gånger stannar Micael upp för att påminna om kommande prov, men också för att lugna de elever som han vet är särskilt stressade.

– Ni behöver absolut inte komma →

MED TIDNINGAR, böcker och film, men framför allt ett stort engagemang, fångar Micael Strömberg sina niors intresse för andra världskriget.

ihåg alla detaljer och vi kommer att gå igenom det här flera gånger till före provet.

MICAEL BERÄTTAR OM tyskarnas framryckande på östfronten men också om Förintelsen. Hur det är nu som avrättningarna av judar kommer i gång i stor skala och hur stegen mot ett alltmer effektivt folk mord tas. Han visar en bild på en soldat som skjuter en kvinna med ett spädbarn i famnen. Han visar Youtubeklipp av tyskarnas egen dokumentation av massavrättningar. Och han beskriver nutidspolitiken i ett historiskt sammanhang när han kopplar nazisternas tankar om rasrenhet till de tankar om kulturell enighet och nationalism som finns i den väg av högerextremism som växer fram i Europa idag. I klass 9 C har de flesta sina rötter i andra länder och kulturer.

– Det finns naturligtvis många skillnader mellan nazisterna och dagens högerextremism. Men i deras förhållningssätt till islam och det mångkulturella samhället finns det paralleller till nazisternas ideologi. Och när de här tankarna breder ut sig och får fäste i det svenska samhället påverkar det mina elevers liv. Därför skulle det kän-

nas konstigt att inte ta upp likheter och skillnader, säger Micael.

Sin egen skolgång minns han som ”oerhört tråkig”. Därför blev hans filosofi som lärare att undervisningen ska vara kul och inspirerande. För femton år sedan gjorde han praktik på Söderbymalmsskolan och har blivit kvar sedan dess. Om det är något han lärt sig under åren är det vikten av att bygga upp relationer med eleverna.

– Andelen elever med utländsk bakgrund har ökat. Och för elever som

VIKTEN AV ATT bygga relationer med eleverna kan aldrig underskattas, menar Micael Strömberg.

kommer från hem med föräldrar som kanske inte talar svenska och har låg utbildningsnivå blir det ännu viktigare att jag intresserar mig för deras bakgrund och hemförhållanden, säger han.

BLAND ANNAT LÄGGER Micael stor vikt vid det startsamtal som alla elever har i början av årskurs sju.

– Då tar jag med mig en atlas och ber dem berätta om sitt hemland. Vid behov ser jag till att det finns tolk på plats så att jag verkligen får en bild av elevens förutsättningar. Om jag från början får eleven och föräldrarna att känna att någon bryr sig ökar chansen att de känner att det är värt att anstränga sig med skolarbetet.

HUR ÄR EN BRA LÄRARE?

Elever i 9C från vänster till höger:

CEYDA MERMER

"Man ska kunna prata om allt med läraren. Avståndet mellan elev och lärare ska inte vara så stort."

SANDRA PAVLOVIC

"Det är väldigt smidigt om man kan ställa frågor till läraren om läxor och prov på chatten Kik."

FURKAN KÜCÜKGÖL

"Läraren ska prata tydligt så man verkligen förstår vad den säger. Och visa många bilder som klassen får diskutera."

LUKAS KIRBY

"Jag gillar när läraren är som en kompis som man kan prata med. Inte bara om skolämnen utan även om annat."

MELANIE BOJIC

"Läraren ska blanda olika undervisningsmetoder. Till exempel både berätta muntligt och visa filmklipp."

Han har med tiden kommit att se sitt uppdrag som väldigt brett. Undervisningen är grunden men den sociala biten gör sig hela tiden påmind.

– Jag måste våga tänka utanför boxen för att nå eleverna. Om den mest effektiva kanalen för att dela ut läxor är Facebook eller chattappen Kik, då ser jag till att vara där.

MICAEL MENAR ATT nyckeln till att nå resultat med de elever som har störst behov är att vilja ta ansvar.

– I många fall är det vi här på skolan som har möjlighet att fånga upp en ung människa och få den på rätt kurs. Vi måste tro på att det går och våga ta det ansvaret. För ingen annan kommer att

” Om den mest effektiva kanalen för att dela ut läxor är Facebook eller chattappen Kik, då ser jag se till att vara där.

göra det. Så ser samhället ut i dag och då måste vi arbeta efter de förutsättningarna.

Men hur orkar man då? Varifrån får man energin och kraften att engagera

sig, lösa konflikter och sätta sig in i elevernas hemförhållanden?

– Frågan är befogad, säger Micael och ler.

– Mitt arbete kräver mycket men eleverna ger också oerhört mycket bekräftelse tillbaka. Det är en väldig kick att se att man varit med om att sätta i gång en positiv spiral för en elev. Men allra viktigast för att orka är att man har ett sammanhang som fungerar. I mitt fall verkar jag på en skola där hela kollegiet delar samma värderingar och där alla, lärare, skolpsykologer, kuratorer och ledning, samarbetar för att göra ett bra jobb. Jag blir alltid glad av att komma hit på morgonen. 🍷

→ Läs mer om elevresultat på nästa sida.

"Skolgången är ett lagarbete"

GRÖN, GUL ELLER RÖD? Lågstadieläraren Carina Claesson på Tungelstaskolan har järnkoll på sina elevers kunskapsnivå.

TIDIGA SKRIFTLIGA OMDÖMEN av elevers kunskaper är fortfarande kontroversiellt i den svenska skolan. Men på Tungelstaskolan, precis som i de flesta andra skolor i Haninge, håller lärarna sedan flera år noggrann koll även på de minsta barnens kunskapsnivå. I samtliga ämnen får alla lågstadielever en färg som beskriver hur de ligger till. Grön står för godkänd. Gul är en varning om att något måste göras för att förbättra kunskapsnivån. Röd står för otillräckliga kunskaper. Elever som har mer än godtagbara kunskaper noteras

också, så att även de får utmaningar.

– Det är viktigt att förstå att vi inte använder det här systemet för att ställa

” För mig som lärare är det en stor trygghet att ha dokumenterad koll på hur alla mina elever ligger till.

vissa elever på en prisvall och andra i skamvrån utan som en hjälp för att fånga upp de barn som behöver extra stöd. För mig som lärare är det en stor trygghet att ha dokumenterad koll på hur alla mina elever ligger till. Jag jobbar med färgerna i bakhuvudet hela tiden, säger Carina Claesson, som är förstelärare, utvecklingsledare och mentor för en trea som hon följt ända sedan förskoleklass.

När barnen lämnar förskolan för att börja i F-klass i Tungelstaskolan sker en noggrann muntlig överlämning mellan förskolepersonalen och skolan.

– Det ger en värdefull bild av hur barnens utveckling ser ut. Vi får många tips och idéer som hjälper oss när vi ska ta emot och lära känna barnen, säger Carina.

UNDER HELA LÅGSTADIET sker sedan avstämningar, så kallade klasskonferenser, ungefär två gånger per termin. Då går läraren och skolans elevhälsoteam igenom hur det går för samtliga elever

"Vårt långsiktiga arbete har lönat sig"

Haninge har höjt sina elevresultat. Räknan man in socioekonomiska förutsättningar är kommunen numera

faktiskt bättre än Danderyd. Bakom förbättringen ligger ett långsiktigt arbete med systematisk uppföljning och ett positivt förhållningssätt till elevernas möjligheter.

Lite tillspetsat kan man säga att Haninge har rest sig ur askan. 2004 blev kommunen utsedd till Sveriges sämsta skolkommun i Lärarförbundets rankning. Värdet av dylika listor kan diskuteras

men en sak är säker: den massmediala uppmärksamhet som följde skapade en negativ bild av Haninges skolor.

För tio år sedan startade utbildningsförvaltningen ett arbete för att vända trenden.

Mats Öhlin,
förvaltningschef

Arbetet fick två spår. Det första handlar om värderingar och förhållningssätt. Förvaltningen tog fram en rapport, "Det behövs en synvända", där 200 medarbetare intervjuades. Majoriteten menade att det svaga resultatet hängde ihop med socioekonomiska förutsättningar och elevernas egenskaper. I klartext att kommunen till exempel

hade en stor andel utrikes födda och många föräldrar med låg utbildningsnivå.

FÖRVALTNINGSCHEFEN MATS ÖHLIN ville inte godta den förklaringen. Med stöd av modern forskning betonade han lärarnas och skolans möjligheter att påverka resultatet.

– På vem beror ett dåligt elevresultat? Går det att skylla på elevernas förutsättningar eller faller det på skolans ansvar? Vårt svar blev att vi inte kunde fränsäga oss vårt ansvar. Vi valde att också framhäva att skolan och lärare spelar roll, säger Mats Öhlin.

Han tror att förvaltningens ställningstagande gjorde att det blev mindre okej att skylla på eleverna.

"FÖR MIG som lärare är det en stor trygghet att ha dokumenterad koll på hur alla mina elever ligger till", säger Carina Claesson på Tungetsta-skolan.

som läraren ansvarar för. I elevhälso-teamet ingår skolläda, skolpsykolog, skolsköterska och kurator.

– Tillsammans kan vi, utifrån våra olika roller och kompetenser, komma fram till en lösning som passar barnet. Med gemensamma krafter höjer vi kvaliteten på undervisningen, säger Carina.

BARNENS KUNSKAPSNIVÅ KOMMUNICERAS till både föräldrar och barn under utvecklings-samtal eller vid särskilda möten.

– Den allra största framgångsfaktorn är att jag som lärare verkligen lär känna mina elever. Har jag väl lyckats bygga upp en förtroendefull relation blir det mycket lättare att prata öppet med både barn och föräldrar om vad som krävs för att kunskapsnivån ska höjas. Det är jätteviktigt att barn och föräldrar får reda på hur det går i skolan och att vi diskuterar med dem om vilka mål vi ska sätta upp tillsammans och hur vi ska nå dit. Skolgången är ett lagarbete.

– Min förhoppning var att fler lärare skulle ställa sig frågan hur de kunde utveckla sin undervisning i stället för att fokusera på elevernas bakgrund. Att de skulle möta eleverna med ett positivt förhållningssätt och tro på deras möjligheter.

DET ANDRA SPÅRET handlar om systematisk uppföljning av elevernas kunskapsnivå, från förskolebarn till ungdomar som ska börja gymnasiet.

– Jag menar att vi måste synliggöra även de minsta barnens kunskapsnivå så att vi kan sätta in åtgärder tidigt. Annars händer ingenting. Då blir uppförsbacken desto brantare när barnen blir äldre, säger Mats Öhlin.

Haninge har bara segat sig upp 15 platser på Lärarförbundets ranking. Men tittar man på elevresultaten har det hänt desto mer. När det gäller be-

tyg för eleverna i årskurs nio återfinns numera Haninge på 182:a plats, en förbättring med nästan 100 platser.

– Det är en otrolig prestation. Från förvaltningens sida har vi satsat på

” På vem beror ett dåligt elevresultat?

Går det att skylla på elevernas förutsättningar eller faller det på skolans ansvar?

kompetensutveckling och systematik i våra åtgärder men framför allt är det här lärarnas och rektorernas förtjänst. De har gjort ett fantastiskt jobb och

jag känner bara: Tack! säger Mats Öhlin.

Räknar man dessutom om plats 182 och tar hänsyn till socioekonomiska faktorer, de så kallade SALSAvärdena, som bland annat inbegriper föräldrars utbildningsnivå, icke-svensk bakgrund och antal pojkar i klassen hamnar Haninge på plats 89, vilket är 46 placeringar bättre än till exempel Danderyd. Patrik Lönn, central stödchef för kommunens elevhälsa, är särskilt stolt över den här siffran.

– Det här är ett fint kvitto på vår förmåga att kompensera för socioekonomiska skillnader. Att vi faktiskt blivit bättre på att inte exkludera elever utan att fånga upp dem i stället. Vi har klarat av att frigöra tid och resurser för elever som har stora behov. Och sist men inte minst att det lönar sig att arbeta långsiktigt.

MADELEINE MARJASIN

ÅLDER: 35 år.

BOR: I Kolartorp i Handen.

FAMILJ: Man och två barn,
6 och 8 år.

BAKGRUND: Arbetade
bland annat som notarie på
förvaltningsdomstolen och
som konsult inom skoljuridik
innan hon tillträdde tjänsten
som skoljurist i Haninge
kommun våren 2014.

KURIOSA: Är en hejare på att
konstruera korsord!

HOPPAS PÅ I VÅR: Att
komma i väg på en resa
tillsammans med gamla
gymnasievännerna, som i år
firar 20-årsjubileum.

Fullspäckad agenda för skoljuristen

KLAGOMÅLSÄRENDEN, MYNDIGHETSHANTERING och rådgivning till chefer och rektorer. Det är inte mycket som ligger utanför Madeleine Marjasins bord. Som skoljurist i Haninge kommun tar hon sig an det mesta.

TEXT EVA-LOTTA SIGURDH FOTO KRISTINA SAHLÉN

Det är fullt upp, men det passar en nyfiken person som jag. Jag vill ha inblick i allt!

Madeleine Marjasin ger ett ödmjukt och prestigelöst intryck, samtidigt som man förstår att det här är en tjej med pondus som ”alla” vänder sig till.

–Ja, det känns så ibland, säger hon nöjt när vi ses på hennes kontor vid ett av de få tillfällen då ingen ringer eller knackar på hennes dörr.

–Det är ju en del av yrkesrollen att ständigt vara tillgänglig. Fast det är klart, ibland måste jag prioritera och försöka hålla möten och samtal korta för att klara viktiga deadlines. Att bli sen med en rapport till Skolinspektionen till exempel, det är inte populärt.

JUST ÄRENDEN TILL Skolinspektionen och andra statliga myndigheter är ett av Madeleine Marjasins tre fasta ansvarsområden som skoljurist. De två andra är stöd- och rådgivningsfunktionen samt klagomålshanteringen. Det sistnämnda slukar den mesta tiden.

–Antalet klagomål ökar ständigt. Nu

är det uppe i ungefär 35 ärenden per termin, säger hon.

Mest är det elever och föräldrar som klagar. I första hand handlar det om kränkande behandling och bristande stöd för barn med särskilda behov.

–Det är vanligt att föräldrar ringer och undrar vilka krav de kan ställa på skolan och kommunen, kanske inför ett samtal med rektorn.

Även i Skolinspektionsärendena handlar det mest om kränkande behandling och särskilt stöd.

–Man kan säga att Skolinspektionen är andra steget efter klagomålen. Dit går man vidare om man upplever att kommunens åtgärder varit otillräckliga.

Men en del vänder sig också direkt till Skolinspektionen, förklarar Madeleine.

Ungefär en fjärdedel av alla klagomål resulterar i beslut om konkreta åtgärder. Madeleine lämnar då alltid ett skriftligt besked till skolan i fråga. Där framgår det tydligt vad som måste göras och inom vilken tidsperiod.

Den största utmaningen är att se till att allt blir korrekt. Feltolkningar kan ju få stora konsekvenser. Och att hinna med, förstås.

För däremellan är det ju allt det andra – frågor om bidrag till friskolor, disciplinära åtgärder, tillsyn av barn och elever och klagomål på dåligt skött städning ...

VARIATIONEN, OCH ATT ha många bollar i luften, tilltalar Madeleine, som nu varit på sin post i snart två år.

–Det passar mig eftersom jag är väldigt nyfiken, säger hon förtjust. Det enda jag önskar är att jag hade mer tid till förebyggande arbete och verksamhetsutveckling.

Att bli jurist var dock ingen själv-

klarhet. Tankar fanns även på journalistyrket – eller att bli korsordsmakare. Men förnuf-tet segrade.

–Det verkade som ett brett och bra yrke att bli jurist,

resonerade jag då, direkt efter gymnasiet. Det var alltså ett val med hjärnan mer än med hjärtat. Men med tiden har det blivit alltmer tvärtom, särskilt när jag började med skoljuridik. Frågorna jag jobbar med är viktiga. De berör människor på en personlig nivå. Så i dag jobbar jag definitivt med hjärtat! 🧡

”DET ÄR EN DEL AV YRKESROLLEN ATT STÄNDIGT VARA TILLGÄNGLIG.”

"VI VÅGAR STÄLLA KRAV PÅ VÅRA ELEVER"

PÅ ÅBYSKOLAN STÄLLS det krav. Men det ges också mycket stöd. Det gäller såväl elever som medarbetare och föräldrar. Här ska alla få den hjälp som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven.

TEXT KARIN CEDRONIUS FOTO ANNA RUT FRIDHOLM

Låga resultat, en budget i obalans och sjunkande elevantal. För fyra år sedan såg det mörkt ut för Åbyskolan i Västerhaninge, en F–6-skola i ett socioekonomiskt utsatt område. En stor del av lärarnas tid gick åt till att ta hand om det sociala i stället för att fokusera på kunskap och lärande. Det ledde till vikande resultat, som i sin tur gav skolan dåligt rykte. Elever som tillhörde Åbyskolan valde bort den. Det gav röda siffror i balansräkningen.

Detta ville Marie Lööf ändra på när hon tillträdde som rektor 2012. Ribban behövde höjas. Det krävdes mer fokus på kunskap och lärande. Elever och personal trivdes visserligen, men man lyckades inte nå kunskapskraven i tillräckligt hög grad.

– Mitt uppdrag var att "sätta färg på skolan", öka resultaten och öka elevan-

talet. Åbyskolan skulle bli attraktiv igen.

Det innebar en rad förändringar.

– En av de största var omorganisationen där vi satte eleven i centrum och bildade arbetslag med stort samarbete över gränserna. Här finns inga vattentäta skott, medarbetarna jobbar i team och alla är delaktiga och tar ansvar.

I DAG STÄLLS det höga krav på Åbyskolans elever samtidigt som skolan är en frizon från en ibland stökig hemmiljö.

Eleverna får god hjälp att nå kunskapskraven.

**"MAN
KAN INTE
LÄRA SIG
NÅGOT PÅ
FASTANDE
MAGE."**

– Bland annat har vi två vuxna i varje klass i de lägre årskurserna, som delar på ansvaret. Det är positivt för alla. Vi har även en nära dialog med föräldrar och är inte rädda för att gå "utanför boxen" när det gäller att hitta individanpassade lösningar.

Ett exempel är "Starta dagen" för elever som behöver extra hjälp att komma i

gång. Varje morgon träffar de en och samma person för att gå igenom vad som händer under dagen och vad som förväntas av dem.

– Många är vilsna och behöver extra stöd. "Starta dagen" gör stor skillnad för deras skoldag, säger Ingela Nilsson, specialpedagog.

Två andra konkreta åtgärder som har höjt Åbyskolans resultat och rykte är den dagliga läxhjälpen samt beslutet att införa fri frukost till alla elever, oavsett ålder.

– Man kan inte lära sig något på fastande mage. Därför får alla som vill frukost här, säger Marie Lööf.

UPPMUNTRAN ÄR OCKSÅ en viktig del i framgången. Därför bjuder skolan samtliga sexor på en skidresa till Romme inklusive liftkort, skidskola och matsäck. Det är stort för elever i en skola där många aldrig har åkt slalom tidigare. Men inte heller detta är utan krav.

– Alla måste sköta sig, följa reglerna och delta på skidskolan. Det är krav, men det är roliga krav, som de växer av, säger Marie Lööf. 🏂

VAD ÄR BÄST MED ÅBYSKOLAN?

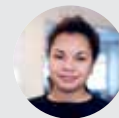
NATHALIE KARLSSON, 6B:

"Vår klassföreståndare Antonis. Han är jätteduktig på att lära ut och

peppa mig. Han får en att känna sig trygg."

LIZA BRITZELLI, 6B:

"Att lärarna tar hand om oss och är tydliga. Läxhjälpen är också bra. Jag

går varje dag."

KEVIN JAVID, 6B:

"Att vi har så bra lärare! Och att vi får åka till Romme i sexan. Jag längtar!"

HÖGA KRAV OCH MYCKET STÖD

UTMANING

I Åbyskolan var elevresultaten låga. Det ledde till dåligt rykte och vikande elevantal samt en budget i obalans.

LÖSNING

Organisationsförändringar med tydligare roller, arbetslag och löpande avstämningar. Men även konkreta åtgärder som frukost till alla elever, "Starta dagen" och läxhjälp. Dessutom höga krav och förväntningar på alla – såväl elever som lärare och föräldrar.

RESULTAT

Elevernas resultat har förbättrats, liksom antalet elever som nu väljer Åbyskolan. Trivseln och gemenskapen är stor. Dessutom är budgeten i balans.

MARIE LÖÖF har genomfört ett flertal åtgärder, både organisatoriska och mer konkreta, sedan hon tillträdde som rektor 2012. Nu är både rykte och budget i balans.

ALLTID ÖPPEN DÖRR. Till rektors-expeditionen är såväl lärare som elever och föräldrar välkomna att diskutera högt och lågt med rektor. Här samtalar Åsa Käck-Eriksson, lärare, med Marie Lööf.

BÄTTRE INLÄRNING med mätta magar. Ella Heres och Sadie Carlsson i 4B tycker att det är toppen att äta frukost i skolan.

UTBLICK
YRKESUTBILDNING

TYSK MODELL GYNNAR YRKESUTBILDNING

I TYSKLAND ANSVARAR FÖRETAGEN, inte skolan, för merparten av yrkesutbildningen. Dessutom betalar företagen lön under utbildningen. Det skapar ett flexibelt system och bidrar till låg ungdomsarbetslöshet.

TEXT MATS ÖHLIN FOTO PETERIS SMITMANIS

NYLIGEN GJORDE EN GRUPP från gymnasiet och vuxenutbildningen i Haninge en studieresa till Tyskland för att lära sig mer om deras system för yrkesutbildning och praktikplatser.

I Sverige genomförs huvuddelen av yrkesutbildningen inom ramen för gymnasieskolan. Detta kompletteras med cirka fem veckors praktik eller arbetsplatsförlagt lärande per år. I Tyskland genomförs eleverna 40 veckor per år av utbildningen på olika företag och 13 veckor i skolan.

STUDIEBESÖK på tyska Weber Metallbau, där hälften av lärlingarna får jobb efter examen.

För att få en yrkesutbildning i Tyskland måste eleverna skaffa sig ett lärlingskontrakt med ett företag. Ibland annonserar företagen efter elever, ibland söker eleverna

själva upp dem. Kontrakten är ett viktigt rekryteringsverktyg för tyska företag.

PÅ WEBER METALLBAU i Neubrandenburg får mer än hälften av lärlingarna arbete efter examen. Weber tillverkar maskiner till livsmedelsindustrin över hela världen. På Greifenfleisch i Greifswald, som tillverkar köttprodukter till den lokala marknaden, är andelen som får anställning ännu högre.

–Den stora fördelen med lärlingssystemet är att elevernas utbildning anpassas direkt till företagets speciella behov. Men det kan också vara en nackdel. Företagen har inte alltid utrymme att utbilda eleverna i mer generella yrkesfärdigheter, säger Andreas Schuber, en av deltagarna på

resan och chef för Navigatorcentrum i Haninge.

Ungdomsarbetslösheten är låg i Tyskland. Även efter finanskrisen har den hållit sig kring 4 procent, jämfört med 19 procent i Sverige. I Tyskland anser många att orsaken till det är just yrkesutbildningen och det nära samarbetet mellan skola och företag.

ÄVEN ÖSTERRIKE OCH Schweiz, som arbetar på liknande sätt med yrkesutbildning, har låg arbetslöshet.

–En av de främsta sakerna jag såg var den stora flexibiliteten i systemet, säger Andreas Schuber och tillägger:

–Sverige har en hel del att lära av den tyska modellen och vi har fått mycket inspiration under den här studieresan.

Skolan i bild av serietecknaren Markku Huovila

ELEVRESULTAT

